ISSN: 3030-3621

UMUMTA’LIM MAKTABLARI JARAYONIDA ESHITISHDA, KO‘RISHIDA NUQSONI BO‘LGAN BOLALAR VA TAYANCH HARAKAT A’ZOLARI BUZILGAN BOLALAR UCHUN INKLYUZIV TA’LIMNI AMALGA OSHIRISHNING ILMIY VA USLUBIY ASOSLARI.

Dusanova Sevinch Akmal qizi
Jizzax davlat pedagogika universiteti, O‘zbek tili va adabiyoti fakulteti 610 23-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola eshitishda, ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan, tayanch harakat a'zolari buzilgan bolalarining umumta'lim maktablarida inkluziv ta’limni amalga joriy etilishini ta'minlash va bu jarayonda inkluziv ta’limni amalga oshirishning ilmiy va uslubiy asoslari haqida ma'lumotlar beriladi.

Kalit so‘zlar: inkluziv ta’lim, eshitishida nuqsoni bo’lgan bolalar, ko’nikma, xarakter, shaxsiy eshitish apparatlari, vizual, umumta'lim maktabi, inklyuziv ta’lim.

Hozirgi kunda ta’lim tizimida inklyuziv ta’lim shakli rivojlanib bormoqda. Inklyuziv ta’limning maqsadi sog‘lom va imkoniyati cheklangan bolalarning birgalikda ta’lim olishlarini ta'minlashdan iborat. Umumta'lim maktablarida eshitishda, ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan yoki tayanch harakat a’zolari buzilgan bolalar bilan inkluziv ta’limda ishlash eng ahamiyatli tomonlardandir.

Kirish

Inklyuziv ta'lim barcha o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan pedagogik jarayondir. Bu jarayon imkoniyati cheklangan bolalarning umumta'lim maktablarida teng ta'lim olish huquqini amalga oshirishga yordam beradi. Bugungi kunda ko‘rish, eshitish va tayanch-harakat a’zolarida nuqsonlari mavjud bolalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish dolzarb masala hisoblanadi. Ushbu maqola inklyuziv ta'limning ilmiy va uslubiy asoslarini tahlil qilishga qaratilgan.

Inklyuziv ta'limning nazariy asoslari.

Inklyuziv ta'lim konsepsiyasi UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan bo‘lib, asosiy maqsadi har bir bolaning ta'lim olish huquqini himoya qilishdan iborat. Inklyuziv ta'limning asosiy tamoyillari quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

1. Barchaga teng imkoniyatlar yaratish: Nuqsoni bo'lgan bolalarning ta'lim olishdagi to'siqlarini bartaraf etish.
2. O‘ziga xoslikni hurmat qilish: Har bir bolaning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olish.
3. Ijtimoiy integratsiya: Bolalarni jamiyatning faol a'zosi sifatida tarbiyalash va ularning ijtimoiy moslashuvini ta'minlash.

Eshitish, ko‘rish va tayanch-harakat nuqsonlari bo‘lgan bolalar bilan ishlashning uslubiy asoslari

1. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar:

Pedagogik yondashuv: Ismli yondashuv, taktil va vizual materiallardan foydalanish.

O‘quv jarayonida foydalanish: Subtitrli video darslar, jestlar tili, maxsus ovoz kuchaytirgichlar.Metodik yondashuv: Nutq terapiyasi, audiovizual texnologiyalardan foydalanish.

Xulosa va tavsiyalar:

Inklyuziv ta'lim nafaqat imkoniyati cheklangan bolalarga, balki jamiyatning barcha qatlamlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu bolalar uchun maxsus metodik yondashuvlar, o‘qituvchilarning malakasini oshirish va texnik ta'minotni kuchaytirish zarur. Shu yo‘l bilan ta'limning inklyuziv modelini yanada samarali amalga oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Сурдопедагогика. Под ред. Е.Г.Речинской Москва. Влад. 2018
2. Марсиновская Е.Н. Особенности овладения знаниями и умениями детьми с недостатками слуха. – Л., 2019.
3. Речинская. Е.Г. Дошкольная сурдопедагогика. – М., 2018.
4. Akramova, X. (2020). Коррекционно-педагогические обобенности формирование навыков здорового образа жизни у детей с умственной осталостью в семейных условиях. Архив Научных Публикаций JSPI, 15(1). извлечено от https://science.iedu.uz/index.php/archive_jspi/article/view/918
5. Akramova, X. (2020). Социально-педагогическая работа с детьми дошкольного возраста. Архив Научных Публикаций JSPI, 7(1). извлечено от https://science.i-edu.uz/index.php/archive_jspi/article/view/674
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 13.10.2020 yildagi "Alohida ta’lim ehtiyojlari bo‘lgan bolalarga ta’lim-tarbiya berish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida" gi PQ -4860- son qarori
7. Karimov, A " Inklyuziv ta’lim tamoyillari" (O‘zbekiston Respublikasi pedagogika institutlari ilmiy maqolalari)
8. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi rasmiy sayti (www.xtv.uz)
9. Nabiyeva, G.A (2021). "Imkoniyati cheklangan bolalarning ta’lim-tarbiya olishlari"
10. R. Shomaxmudova ." Maxsus va inklyuziv ta’lim " uslubiy qo‘llanma. Toshkent 2021-yil.
11. Po‘latova P.M. " Maxsus pedagogika " (oligofreno pedagogika) "O‘qituvchi" - 2005 y